

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Donato Carrisi
LA DONNA DEI FIORI DI CARTA

Copyright © 2012 by Longanesi & C., Milano
Translation Copyright © 2021 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-04151-4

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

DONATO KARIZI

ŽENA SA CVETOM
OD PAPIRA

Preveo Ljubeta Babović

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2021.

Danijeli Bernabo

Priča koju ćete pročitati na ovim stranicama je istinita.
Sve ostalo je, neizbežno, izmišljeno.

1

U noći između 14. i 15. aprila 1912. godine, dok je prekookeanski brod *Titanik* tonuo, a da nije završio svoje prvo putovanje, jedan od putnika siđe u svoju kabinu prve klase, obuče smoking, a zatim se pope na palubu.

Umesto da pokuša da se spase, zapali cigaru i sačeka da umre.

Kada su onima koji su preživeli postavili pitanje ko je bio taj tajanstveni čovek, mnogi su se složili i ukazali na izvesnog Ota Fojerštajna, trgovca tkaninama koji je putovao zbog posla, sam.

Donato Karizi

Niko od njih nije u tom trenutku bio svestan neobične okolnosti da je Oto Fojerštajn zapravo umro u sopstvenom krevetu u svojoj kući u Drezdenu.

Dva dana pre nego što je *Titanik* isplovio.

Ogromna ledena katedrala.

Jakob Ruman je posmatrao planinu iz zaklona sazdanog od zida rova. Tu su pokopavali mrtve, u tom večnom glečeru. Stena je bila isuviše tvrda da bi se u njoj kopale jame. Ipak, imalo je to i pozitivnu stranu. Tela su u tim ledenim grobnicama ostajala netaknuta milionima godina.

Ostaće zauvek mlad, pomisli, dok je nežno zatvarao očne kapke vojnika kojeg nije uspeo da spase. Koliko je godina mogao imati? Osamnaest, devetnaest. Jakob Ruman se okrenu ka metalnom latoru i uroni u njega ruke umrljane krvlju. Oružje je utihnulo pre nekoliko sati, ali koliko li će to potrajati?

Prokleti led, pomisli.

Ponadao se da će hladnoća usporiti krvarenje ranjenika. Bilo je uzalud. Bez lekova i sa oskudnim i istrošenim instrumentima koje je imao na raspolaganju, nije bilo moguće zaustaviti krvarenje. Pa i da je uspeo, čemu bi to poslužilo? One koje je uspevao da izleči slali su na prvu liniju fronta. Postavljao ih je na noge da nekog ubiju ili da budu ubijeni, kakav divan poduhvat! Na kraju krajeva, i on je radio za račun majke smrti.

Ja sam klovn koga je Bog stavio usred Apokalipse, govorio je sebi.

Sve oko njega bilo je lišeno logičkog smisla.

Koliko za početak, bilo je proleće, ali je delovalo kao da je zima. Zvali su ga Svetski rat, ali je to u suštini bilo isto sranje. Jedna perspektivna generacija Austrijanaca, najboljih sinova domovine, došla je ovde gore da bude masakrirana u ime budućnosti koju najverovatnije nikada neće videti. Jakob Ruman je gledao kako dolaze dečaci prepuni hormona i ideala, koji su posle nekoliko nedelja provedenih u rovu delovali kao preplašeni i ozlojeđeni starci. A krivio je i Italijane sa druge strane fronta. Loše opremljeni i bez ikakve pripreme za rat, bili su vođeni sećanjem na njihov Preporod. Podstaknuti potrebom da slede svoje očeve, sinovi su želeli da odigraju ulogu u istoriji, ne naslućujući da će, kada se završi ovaj rat, pre ili kasnije doći neki drugi, i ta ista istorija će ih zaboraviti.

A on? Šta je on radio tu? Sve češće se to pitao.

Tog 14. aprila napunio je trideset dve godine i shvatao je da je među svim tim paradoksima najupadljiviji bio upravo on. Ja sam oksimoron, ponavljao je samom sebi.

Žena sa cvetom od papira

Jakob Ruman, ratni lekar.

U kolektivnom bunilu muškaraca iznurenih od umora i patnje, doktor je očekivao da neko, barem jedan od njih, skupi trunku razuma, ustane iz rova i počne da urla da je sve to jednostavno glupo. Možda bi se onda čarolija raspala i svi bi postali svesni te ludosti i vratili se u svoje gradove, svojim porodicama.

Ali Jakob Ruman nije imao nikoga kome bi se vratio. Žena ga je napustila zbog drugog čoveka. Saopštila mu je to pismom sa malo redaka, koje mu je stiglo tek pre nedelju dana, mada ga je ona napisala pre osam meseci. Osam meseci u kojima je verovao da je voljen. Osam meseci provedenih u želji za krevetom u svom stanu u Beču. Za papučama pored ulaznih vrata. Za simfonijom tišine koja se tako svečano širi sa sata na zidu u dnevnoj sobi dok on čita knjigu. Zato što, ako preživiš rat, nagrada nije to što si ostao živ, već što možeš da se vratiš kući.

Pucanj haubice krenuo je sa padina Dolomita koje su zauzeli Italijani i odjeknuo među vrhovima. Jakob Ruman se trže iz misli, kratak predah je završen. Kroz samo nekoliko sekundi njihova će vojska odgovoriti na taj prvi pucanj i ratna mašina će se polako opet zahuktati. Bile su to početne čarke, s obzirom na to da dolazi još jedna noć bez sna. Negde je pročitao da vojnici ne sanjaju, zbog pritiska kojem su izloženi. Zato je jedini način da pobegnu od stvarnosti – da umru.

Jakob Ruman se zagleda u mladića koji je upravo izdahnuo na njegovim rukama. Nikada nije želeo da im sazna imena, nije ga to interesovalo. Ionako će ih zaboraviti, kao što zaboravlja lica i razloge zbog kojih su otišli.

Bilo je nešto drugo što je od njih čuvao.

Iz džepa uze crnu knjižicu, beležnicu za 1916. godinu sa po-
habanim stranicama, umrljanim krvlju ili mazivom za puške.
Prelista ih, sve dok ne dođe do 14. aprila. Proveri koliko je sati
na džepnom satu i olovkom dodade još nekoliko reči spisku koji
je ispunjavao skoro čitav list.

Vreme: 20.07. Običan vojnik: „Tako izgleda.“

Upravo je završio sa zabeleškom kada prepozna neponovljivi
zvuk narednikovih cokula. Bio je siguran da je došao da ga po-
zove da ide kod majora.

„Doktore, pođite za mnom, molim vas“, započe on, bez pret-
hodnog pozdrava. „Potrebni ste.“

„Ah, je li? A kome to sada treba da spasem život?“, upita Jakob
Ruman, ironično spuštajući pogled na mladićev leš.

Narednikov odgovor bio je lišen sarkazma. „Jednom nepri-
jatelju.“

Major ga dočeka okrenut leđima, dok se brijao. Ađutant mu je pridržavao komad ogledala ispred lica. Jadničak je drhtao od hladnoće, ali je ipak pokušavao da ostane nepomičan kako ne bi naljutio svog nadređenog.

Major je brijačem fazonirao profil šiljaste brade i za to vreme se borio sa ledom na rukavima jakne. U jednom uglu rova složio je stvari koje su do pre dva dana pripadale potpukovniku kog je neprijatelj uhvatio u zasedi. Bio je tu jedan poljski krevet, mala peć i krov od drvenih greda koji je služio kao zaklon.

Narednik i Jakob Ruman zastadoše na pragu tog malog uzurpiranog kraljevstva. Niko se nije usuđivao da prekine toaletu oficira koji je u tom trenutku imao najviši čin.

Bojeći se da zbog revnosti u poštovanju hijerarhije ne zapadne u stanje hipotermije, lekar prekide oklevanje. „Zvali ste me, gospodine majore?“

Ne okrećući se i ne sklanjajući brijač sa lica, nadređeni najzad progovori: „Znate li šta je prvo što treba da krasi jednog vojnika, doktore?“

Jakob Ruman odole iskušenju da usmeri pogled prema nebu, u znak očaja. Zato što je svaki put kada je trebalo da izda neko naređenje, pa i ono da se isprazni kofa sa njegovim izmetom, major osećao potrebu da očita neku vrstu lekcijice o moralu. Zar nije mogao da odmah pređe na stvar? Zar se u ratu nije rasipalo već dovoljno života?

„Ne, gospodine, ne znam šta je prvo što treba da krasi jednog vojnika.“ Ali se kladio u sebi da će ovaj reći 'disciplina'.

Major je delovao zadovoljno što može da ponudi odgovor. „Prvo što treba da ga krasi jeste disciplina.“

Eto, tačno tako, reče u sebi Jakob Ruman.

„I disciplinu čovek pre svega treba da zahteva od samog sebe. Kako inače dobar komandant može da je usadi svojim ljudima? To je razlog zbog kojeg se uvek predstavljam u trupi na najbolji način. Briga o mojoj ličnosti je bitna. Moje čizme moraju da uvek budu izglancane, moja uniforma savršeno čista. A znate li zašto?“ Ali mu ne dade vremena da odgovori. „Zato što bih oslabio volju svojih vojnika ako bih koristio nepovoljne uslove kojima sam okružen kao izgovor.“

„Vi pružate odličan primer. Hvala, gospodine.“ Jakob Ruman isuviše kasno primeti da mu glas odiše blagom notom sarkazma.

Major mu uputi mrk pogled preko ogledala. Ton njegovog glasa postade strog. „Neprijatelj nam je očitao žestoku lekciju pre dva dana.“

Ovo je čudan rat, smatrao je Jakob Ruman. Na frontu se na ovakvoj visini ratovalo samo u proleće i u leto. Ali su ipak provodili zimu u rovovima u iscrpljujućem očekivanju, samo da se ne izgube osvojeni položaji. Austrijanci su kontrolisali vrhove Dolomita koje su Italijani pokušavali da osvoje, pa su se stoga borili sa stratezijskom prednošću. Ali neprijatelj nije čekao promenu godišnjeg doba da nastavi operacije. Dvanaestog aprila, za vreme snežne oluje, Italijani su iznenada izveli ubistven napad, pošto su zatekli njihovu nepripremljenu odbranu. Bili su neverovatno motivisani, hiljade njih bacilo se na njihove linije u pokušaju da ih probiju.

„Izgubili smo veliki deo granice“, uzvрати major, kao da je bilo potrebe za tim. „Ostaje nam samo ovaj položaj. Poslednji bedem Austrije je ovde, na planini Fumo.“

Na osnovu ovog jasnog naglašavanja nadređenog mogla se naslutiti srž pitanja. Jakob Ruman će ubrzo otkriti zašto je pozvan i kakva je to priča koju je nagovestio narednik. Radilo se o neprijatelju kojem je trebalo spasiti život.

Nije mogao da pretpostavi da će se njegov život uskoro promeniti.

Kada sudbina odluči da skrene tok našeg života, ne obaveštava nas o tome – tako će Jakob Ruman razmišljati u godinama koje dolaze.

Sudbina nam ne pruža indicije.

Ne postoje nagoveštaji ili predznaci za onog kome je potrebna mistična vizija. Dogodi se, i to je to. A kada se dogodi, ostvaruje se kao ritmička pauza, cezura. A u ostatku života bićemo primorani da pravimo razliku, podvučemo liniju. Između onog što je bilo do tog trenutka i posle toga.

Razmišljajući o sebi u tom teškom trenutku, na tih nekoliko minuta koliko traje događaj koji će promeniti sve, Jakob Ruman će osetiti blagonaklonost, kao što je ona koju gajimo prema dečjoj nevinosti. Ali i nostalgiju, zato što se, za razliku od ružnih

stvari, one lepe događaju samo jednom, a zatim ostaje samo žaljenje za njima.

Major odloži brijač i pređe lanenom krpom preko lica. Dok mu je ađutant pomagao da obuče šinjel, on objasni: „Noćas smo presreli jednu patrolu alpinista koja se kretala u izvidnici na južnoj padini. Došlo je do kratkog vatrenog okršaja, ali smo ih na kraju uhvatili. Petorica ih je.“

„Čestitam, gospodine“, povlađivao mu je doktor, pokušavajući da sazna koja je njegova uloga u toj priči. „Jesu li ranjeni? Želite da ih pregledam pre nego što budu poslani u zarobljenički logor?“

„To je isključeno. Potrebno nam je da pošaljemo snažan signal Italijanima, ali i našim ljudima, zbog morala. Zato će ujutru u zoru zarobljenici biti streljani kao špijuni.“

Jakob Ruman shvati i obuže ga osećaj gađenja. Pokuša da svoje gađenje drži pod kočnicom, kada se usudi da kaže: „Želite da utvrdim da li su u stanju da na svojim nogama stignu pred streljački vod?“

„Prestanite, u odličnom su stanju“, uzruja se major.

Kog đavola onda ovaj traži od mene, zapita se Jakob Ruman.

„Sumnjamo da je jedan od njih petorice oficir. Čini se da su ostali dužni da izvršavaju njegova naređenja. Samo što nismo u to sigurni, zato što nema činove na uniformi.“

„Ne razumem: želite da izvučem od njega neke informacije?“

„On je nepristupačan tip, nikada ne bi progovorio.“

Jakob Ruman je bio siguran da je major dugo pokušavao da izvuče nešto iz njega, ali bez uspeha. „Kakav je onda plan?“